

Obec Ždaňa

Jarmočná 118/4, 044 11 Ždaňa

Ždaňa

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

OBCE ŽDAŇA

2025-2030

Ždaňa, október 2025

Obsah

Príhovor starostu obce Ždaňa	4
Úvod.....	5
1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb	6
1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	6
1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	8
2. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie	15
2.1. Obyvateľstvo.....	20
2.2. Školstvo	21
2.3. Služby	24
3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb	29
3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny	30
4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb	40
5. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb.....	43
6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb.....	47
6.1. Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby	47
7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	48
8. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb	49
9. Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce.....	49
Záver.....	50

Použitá literatúra

- Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb – Woleková - Mezianová, SOCIA - Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov - www.zdana.sk
- Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR, na základe ktorého Slovenská republika môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovom období 2021 – 2027 a Partnerská zmluva 2021 - 2027
- Programové vyhlásenie vlády 2023 – 2027
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
- Dekády začleňovania rómskej populácie
- Stratégia rozvoja sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb

Príhovor starostu obce Ždaňa

Vážení občania,

príhováram sa k Vám aj touto cestou, a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Ždaňa, ktorý bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, ktorý je platný od 1.1.2009. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce. Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želim veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci.

Ing. Ján Kokarda
starosta obce

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne v sebe zahŕňa aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obce, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne a to:

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021-2030

Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násillia na ženách na roky 2022 – 2027

Národná stratégia na ochranu detí pre násillím

Národná stratégia zamestnanosti do roku 2030

Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2030

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb NRSK

Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2022 – 2026

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov

Zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021– 2030, ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Miestna legislatíva

- všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky
- zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. – Pôsobnosť obce

Obec:

- a) vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- c) je správnym orgánom v konaniach o:
 1. odkázanosti na sociálnu službu
 - v zariadení pre seniorov
 - v zariadení opatrovateľskej služby
 - v dennom stacionári
 - v odkázanosti na opatrovateľskú službu
 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 3. odkázanosti na sociálnu službu v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti
 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 3. opatrovateľskej služby,
 4. prepravnej služby,
 5. odľahčovacej služby,
 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- h) uzatvára zmluvu
 1. o poskytovaní sociálnej služby,

2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
 - j) môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
 - k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
 - l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 - m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 - n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 - o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
 - p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
 - q) vedie evidenciu
 - 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 - 2. rozhodnutí podľa písmena c),
 - 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
 - r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
 - s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
 - t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
 - u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),
 - v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

V ustanoveniach § 82 a § 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia:

- Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

- Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
- Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti....

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci
 - a. s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
 - b. s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.
2. Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb v územnom obvode.

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahujú najmä:

- a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce,
- b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce,
- c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce,
- d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce,
- e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb,
- f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb,
- g) podmienky, spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce

- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín, opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji

Obec schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.

Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov – rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Účastníci komunitného plánu sociálnych služieb

Na trhu sociálnych služieb sa podieľajú traja aktéri – užívateľ, poskytovateľ a objednávateľ. Tieto tri skupiny sa sústavne a priebežne schádzajú a rokujú spolu o dohode, ako čo najlepšie naplniť predstavy a požiadavky každého z nich.

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby – je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a) verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b) neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia,...

Objednávateľ sociálnej služby

Osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb

Obec a vyšší územný celok - subjekt, kompetencií ktorého je sociálna služba

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby, - riešenie krízovej sociálnej situácie,
- prevenciu sociálneho vylúčenia.

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:
 - občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
 - ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
 - mládež po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy,
 - starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny,
 - občania marginalizovanej rómskej komunity.
2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti.

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným

postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodtné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,

- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď. Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdz

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatoú dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takéto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu.

Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 125/2016 Z. z. účinnosťou od 1. 7. 2016.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie
- základné vybavenie domácnosti
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa
- na mimoriadne liečebné náklady

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva. Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

2. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce. PHSR obce Ždaňa deklaruje rozšírenú víziu obce takto:

program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Ždaňa napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

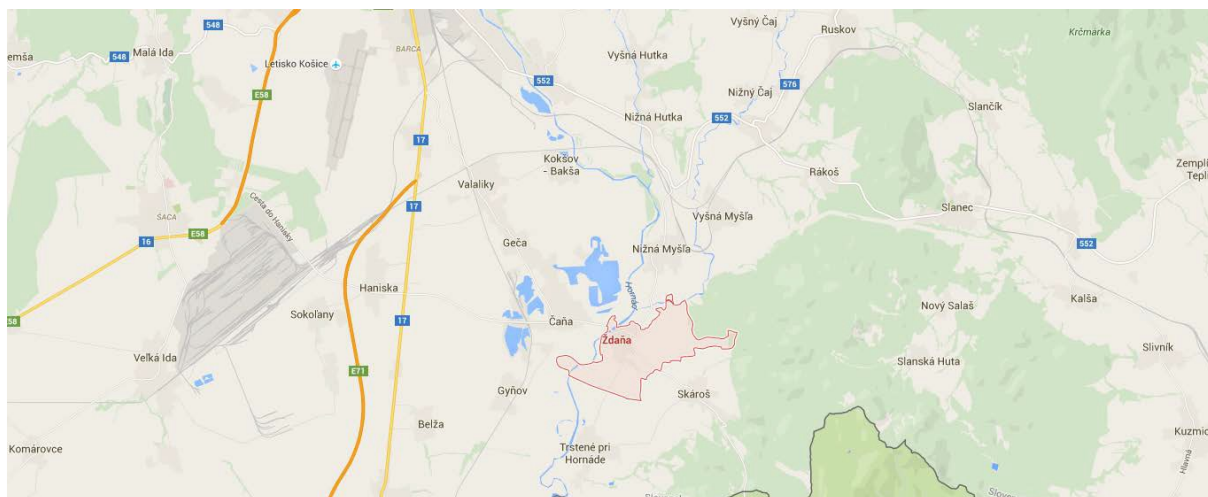
Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie Eura na Slovensku. Programovým vyhlásením sa Vláda SR zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektívnosť poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí v súčasnosti prebieha proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Vláda SR schválila dňa 30. 11. 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“). Slovenská republika sa týmto dokumentom hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania dôsledkov dlhodobo uplatňovaného, ale už historicky prekonaného modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti a ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov, a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života.

Základným zámerom deinštitucionalizácie v Slovenskej republike je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme. Dňa 14. 12. 2012 bol schválený Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015. Vypracovanie Národného akčného plánu DI je jednou zo základných úloh Stratégie DI. Národný akčný plán DI predstavuje základný plánovací dokument Stratégie DI v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Poloha obce

Obec Ždaňa leží v nadmorskej výške 185 m juhovýchodne od Košíc na styku Košickej kotliny so Slanskými vrchmi pri vtoku rieky Olšavy do Hornádu. Kataster obce sa rozprestiera na úpätí Slanských vrchov, zo západu ju ohraničuje tok rieky Hornád, ktorá je v týchto úsekoch štrkonosná, so zaujímavými brehovými porastami. Južnou časťou obce preteká Turecký potok, ktorého brehové porasty dotvárajú zaujímavú krajinnú scenériu obce. Územie je zatriedené do mierne teplej, mierne suchej oblasti s chladnejšou zimou, ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí 600 - 700 mm.

Obrázok: Mapa polohy obce Ždaňa

Charakteristika územia obce a využitie krajiny

Katastrálne územie pokrývajú na západe štvrtohorné riečne naplaveniny s nepatrne členitým reliéfom, na východe vystupuje územie do výšky 340 m a je z malej časti zalesnené. Z toho dôvodu je pôda menej vystavená vodnej a veternej erózii. Katastrálne územie obteká rieka Hornád, v obci tečie aj potok Marovka (Turecký potok), ktorý pôvodne preteká cez sídlo a bol umelým, kanálovým korytom odvedený na kraj obce. V štrkovom podloží sa nachádza pomerne stabilná úroveň spodnej vody, ktorej kvalita je však na niektorých miestach sporná. Okolie obce je takmer celé odlesnené, do extravilánu obce patrí len cca 25 ha lesa. Hlbší kryt zvetralín a prevaha poľnohospodárskej pôdy dáva dobré podmienky pre poľnohospodársku výrobu. Menšiu časť tvoria trvalo trávnaté porasty. Inžiniersko-geologické vlastnosti územia sú podmienené vhodné pre zakladanie stavieb.

Lesné porasty „chotára“ obce sú charakteristické zmiešanými ihličnato-listnatými drevinami. Vyskytujú sa tu kroviská, zbierajú sa huby aj liečivé rastliny. Z drevín prevažuje borovica lesná, silne premiešaná brezou bradavičnatou. Čiastočne sa tu objavuje aj smrek. Kvalitnejšie dreviny ako hrab obyčajný a buk lesný sa vyskytujú v rámci extravilánu obce len ojedinele. V lesoch a ich okolí sú dobré existenčné podmienky pre vysokú aj nízku zver. V celej oblasti sa vyskytuje veľké množstvo vtáctva rôzneho druhu, extravilán obce patrí do chráneného vtáčieho územia.

História obce Ždaňa

Prvým písomným dokladom o Ždani je pravdepodobne tzv. Varadínsky register z r. 1222, podľa ktorého bola dedina Ždaňa (villani Sudan) už v 1. tretine 13. storočia vyvinutou obcou. Žiaľ, presná lokalizácia Ždane v spomínanom registri nie je uvedená. V listine opisujúcej hranice Čane a Vyšného Gyňova v r. 1270 sa pripomína majetok Ždaňa (possessio Sadan) ako dedina, ktorá susedí s Čaňou na rieke Hornád.

Názov obce v ďalších dokladoch je vedený takto:

r. 1288 Sudan,

r. 1335 Sodan,

r. 1808 po maďarsky Zsadány, po slovensky Žadany,

r. 1906 Žadaň, po prevrate

r. 1918 Ždaňa.

Pomenovanie dediny je odvodené od slovanského osobného mena Ždaň.

Vyludnením po tatárskom vpáde r. 1241 sa slovanský charakter obce stráca, lebo noví obyvatelia zrejme už mali prevažne maďarský pôvod. Pomadžarčilo sa aj pomenovanie obce a novoprichádzajúci Slováci v nasledujúcich storočiach prevzali len názov, aký sa vytvoril a zachoval v maďarskej reči. Názov Ždaňa je umelo vytvorený a používa sa od r. 1918. Nárečový výraz je Žadaň alebo Žedaň.

Ždaňa bola už od najstarších čias dôležitou dedinou vo svojom okolí, lebo tadiaľ prechádzala cesta cez Hornád na Čaňu a ďalej na hlavnú pohornádsku hradskú. Prvými jej známymi majiteľmi boli páni z tzv. nádošťskej vetvy Abovcov, ktorí sídlili v Trstenom pri Hornáde (predtým Nádošť).

Po smrti posledného mužského predstaviteľa tohto rodu Dominka, kráľ Karol Róbert z Anjou nádošťské panstvo aj s dedinou Ždaňa (Sodan) dáva r. 1335 palatínovi Viliamovi Drugethovi. V tej dobe už viedla priama cesta zo Ždane cez Čaňu do Košíc. Od r. 1415 sa tu vyberalo mýto (tributum). O tom, že Ždaňa bola v 1. polovici 15. storočia pomerne ľudnatou dedinou, sa dozvedáme z portálneho súpisu r. 1427. Vtedy tu napočítali 36 port. Rušné 16. storočie poznamenané protitureckými vojnami, náboženskými nepokojmi a bojom o uhorský trón nezišlo ani vývoju obce Ždaňa. O nejakých významnejších historických udalostiach, ktoré by sa v Ždani alebo v jej blízkosti boli v tých časoch odohrali, nemáme žiaľ žiadnych dokladov. Z portálneho súpisu v r. 1555, kedy v obci bolo len 5 a 1/2 porty, môžeme jednoznačne usúdiť, že Ždaňa v tej dobe bola na úpadku. Miestni feudáli v 16. a 17. storočí určite dedinu dosídľovali, s najväčšou pravdepodobnosťou najmä Maďarmi, ktorí odišli z Turkami okupovaných území. Stavovský odboj v 17. a začiatkom 18. storočia ako aj mor, ktorý na začiatku Rákocziho povstania postihol celú Abaujskú stolicu, zapríčinil veľký pokles počtu obyvateľov obce.

Pri sčítaní obyvateľstva v r. 1715 tu žilo iba 8 poddanských rodín a v r. 1720 Ždaňa mala 11 usadlostí. Tak ako väčšina dedín v Abaujskej stolici, aj Ždaňa bola v priebehu 18. storočia dosídľovaná hlavne slovenskými poddanými rímsko-katolíckeho vierovyznania. Počet obyvateľov obce sa podstatne zvýšil najmä v 1. tretine 19. storočia. Roku 1828 stosedem ždaňanských domov obývalo už 762 obyvateľov. Prevažná väčšina z nich sa živila aj po zrušení poddanstva hlavne poľnohospodárstvom, tak ako po stáročia predtým. Rozvoj poľnohospodárskej výroby predurčovala už samotná lokalizácia obce. Meandre Hornádu boli

síce príčinou častých povodní, ale tieto zúrodňovali pôdu, na ktorej sa darí všetkým plodinám nášho zemepisného pásma. Pôda postupne prechádzala od šľachty cez Židov do rúk miestnych roľníkov. Väčšinu pozemkov ždaňanského chotára vlastnili koncom 19. a začiatkom 20. storočia Židia. V Ždani žilo asi 15 židovských rodín. Mali tu svoj kostol, školu i cintorín.

Obec bola na prelome 19. a 20. storočia sídlom okresného úradu, k čomu ju predurčovala najmä výhodná poloha na križovatke štyroch ciest. Úrad sídlil v budove zvlášť postavenej na tento účel. V obci bola aj väznica patriaca k okresnému súdu. Konali sa tiež odvody brancov. Ždaňa už vtedy mala svojho lekára a lekárňu, 11 obchodov a viacero rôznych živností, medzi iným aj drožkára. Obchody a živnosti mali v rukách najmä židovskí podnikatelia. V súvislosti so zriadením okresného úradu v obci sa od konca 19. storočia do 1. svetovej vojny výrazne zvýšil počet jej obyvateľov. Kým r. 1890 ich tu žilo iba 671, r. 1910 to už bolo až 968. Obyvateľstvo Ždane sa v tých časoch, ale aj neskôr, hlásilo najmä ku katolíckemu náboženstvu, ale bolo tu aj asi 50 reformovaných (kalvínskych) rodín a už spomínaná židovská komunita. Každé náboženstvo malo svoj kostol. Klasicistická budova reformátskeho chrámu z konca 18. storočia dodnes slúži miestnym kalvínom a kostol postavený r. 1907 v secesnom slohu navštevujú tunajší veriaci rímsko-katolíckeho vierovyznania. Po vyhlásení Česko-Slovenska r. 1918 zanikli uhorské okresné úrady. V novom územnom usporiadaní už Ždani neprislúchalo žiadne významnejšie postavenie. Do r. 1921 sa tu dokonca znížil počet obyvateľov na 993. Každodenný život väčšiny obyvateľov obce sa však výrazne nezmenil ani medzi dvoma svetovými vojnami. Naďalej sa zaoberali najmä poľnohospodárstvom, privyrábali si furmankami. Nemajetní občania si v lete zarábali na živobytie ako kopníci u bohatších gazdov a v zime ako lesní robotníci v blízkych lesoch. Ždaňanské ženy boli známe ako šikovné tkáčky a z remesiel sa tu darilo najmä kolesárom. Ako spomínal a tvrdil jeden z najstarších obyvateľov Ždane Štefan Varga, že každý bol sýty a nejakej výnimočnej biedy v dedine vraj v tých časoch nebolo.

Počet obyvateľov obce sa postupne pomaly zvyšoval. Tesne po vypuknutí 2.svetovej vojny v r.1940 ich tu žilo 1016. Dlhé roky sa deti zo Ždane vzdelávali v dvojtriednej obecnej škole. Až po 2.svetovej vojne tu bola v budove bývalého okresného úradu zriadená meštianska škola, práve v širokom okolí. Z rozhodnutia Viedenskej arbitráže v novembri 1938 sa Ždaňa stala súčasťou Maďarska. Citeľné zníženie životnej úrovne, ktoré nasledovalo po okupácii, sprevádzala násilná maďarizácia. Nejednen vtedajší žiak obecnej školy spomína na príchod maďarizácie. Nejednen vtedajší žiak obecnej školy spomína na príchod maďarských učiteľov a ich tvrdí požiadavky na znalosť maďarského jazyka (napr. za týždeň sa museli naučiť maďarský otčenáš a maďarskú hymnu). Mladí muži narukovali do maďarskej armády a bojovali na východnom fronte. Podľa vyjadrenia pamätníkov vraj tam veľa škody nenarobili. Časť z nich pred koncom vojny dezertovala. Mnohí padli do zajatia a traja z obce sa dostali do československých jednotiek, ktoré sa organizovali vo vtedajšom ZSSR. Jeden z nich, P. Marcin, padol v bojoch pri Dukle, ostatní sa vrátili k rodinám. Roky vojny boli tragické najmä pre židovských obyvateľov Ždane. Aj keď niektorí z nich prežili nacistické koncentráky, do obce sa po vojne nevrátil ani jeden. Pri prechode frontu dedina utrpela veľké materiálne škody.

Začlenenie obce do mikroregiónu

Ždaňa je súčasťou mikroregiónu a členom Regionálneho združenia obcí Hornád. Združenie vzniklo v roku 1996 registráciou na Ministerstve vnútra SR. Hlavným cieľom tejto neziskovej organizácie je príprava, presadzovanie a realizácia spoločných cieľov a záujmov v rôznych oblastiach rozvoja a spoločenského života a pre hospodársky a sociálny rozvoj mikroregiónu. Členmi Združenia sú ďalej obce Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka a Vyšná Myšľa.

2.1. Obyvateľstvo

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov vypovedá o stabilizovanom demografickom vývoji obce v sledovanom období. V posledných rokoch je zaznamenaný primeraný, mierny nárast počtu obyvateľov, čo pozitívne ovplyvňuje predpokladaný rozvoj obce. Nárast počtu obyvateľov je dôsledkom toho, že obec dlhodobo vytvára priaznivé podmienky pre mladé rodiny, pripravuje pozemky pre individuálnu výstavbu domov aj realizuje výstavbu obecných bytov. Uvedenými opatreniami sa zastavil odchod mladých rodín do iných obcí za lepšími podmienkami bývania a naopak, aj rodiny, ktoré sa pred časom vysťahovali sa postupne vracajú do obce.

Obec	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ždaňa	1364	1377	1383	1394	1415	1406	1403	1398	1386	1377	1350	1355

Zdroj: obec Ždaňa, 2025, stav k 31. 12. 2024

Veková štruktúra obyvateľov

V obci je možné sledovať primeraný stav obyvateľov v produktívnom veku ku „seniorom“. O vekovej štruktúre obyvateľov najlepšie vypovedá hodnota indexu starnutia, ktorá v obci dosiahla hodnotu 0,96. Táto hodnota vyjadruje podiel obyvateľov v neproduktívnom veku (65 rokov a viac) ku počtu obyvateľov v predproduktívnom veku 0 -14 rokov. Aktuálna hodnota indexu vypovedá o stabilizovanom stave obce, so sklonom k starnutiu populácie, čo je však všeobecný stav na celom Slovensku.

Tabuľka: Zastúpenie vekových kategórií v obci a index starnutia

Vek/Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0 - 14	229	226	236	235	235	251	248	249	240	246	246	232	231
15 - 64	989	990	985	992	989	976	970	961	945	924	912	894	903
z toho ženy/muži	477/512	475/515	437/512	479/513	480/509	462/514	460/510	451/510	440/505	426/498	419/493	415/479	419/5484
65 a viac	148	151	160	162	172	190	189	191	213	216	219	224	221
z toho ženy/muži	91/57	92/59	97/63	97/65	102/70	117/73	114/75	117/74	123/90	127/89	129/90	130/94	126/95
Spolu k 31.12.	1361	1364	1377	1383	1394	1415	1406	1403	1398	1386	1377	1350	1355
z toho rômovia	206	205	211	217	222	227	221	221	225	220	221	225	225
index starnutia	0,65	0,67	0,68	0,69	0,73	0,76	0,76	0,77	0,89	0,88	0,89	0,96	0,96

Vplyv demografického vývoja na vekové zloženie obyvateľstva v sledovaných skupinách sa od celorepublikového priemeru odlišuje. Vekové zloženie obyvateľstva SR sa za posledných 10 rokov zmenilo, proces starnutia sa zintenzívnil. Keď porovnáme vekovú štruktúru obyvateľstva v obci za posledné roky tak vidíme, že obyvateľstvo v menšej miere ale začalo starnúť. Štatistické údaje a hlavne index starnutia nám ukazuje, že za posledných 10 rokov pozorujeme pomalé tempo nárastu starnutia obyvateľstva. Je všeobecne známe, že rómske obyvateľstvo sa líši od nerómskeho svojim spôsobom života, životnou a vzdelanostnou úrovňou, ako aj reprodukčným správaním. Na druhej strane Rómovia zďaleka nie sú homogénnou skupinou. Stále významnejším diferenciačným faktorom sa stáva stupeň integrácie resp. segregácie. V dôsledku rozdielného demografického správania sú prírastky rómskeho obyvateľstva vyššie, ako prírastky nerómskeho obyvateľstva. Rómska reprodukcia sa spomaľuje, preto aj prírastky obyvateľstva sa budú znižovať a v priebehu 20 rokov by nemal byť výraznejší rozdiel vo vývoji rómskeho a nerómskeho obyvateľstva. Na druhej strane môžeme konštatovať, že nárast počtu poproduktívneho obyvateľstva nie je taký rýchly ako u iných Košickom samosprávnom kraji. I napriek týmto skutočnostiam štruktúra obyvateľstva obce v dôsledku stagnácie počtu obyvateľov v predproduktívnom veku oproti nárastu poproduktívnym v blízkej budúcnosti prinesie aj demografický problém prestarnutie obyvateľstva a problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva. Kvôli nárastu poproduktívneho obyvateľstva a potrebe rómskeho etnika v obci treba uvažovať o doplnení vhodnej formy poskytovania sociálnej služby v obci. Vhodnou alternatívou do budúcnosti môže byť permanentné poskytovanie opatrovateľskej služby, stravovania a treba uvažovať o poskytovaní ambulantnej sociálnej služby v Komunitnom centre spojenú so sociálnou prácou krízovej intervencie. Vzhľadom k veľkosti obce treba preskúmať možnosť a potrebu poskytovania pobytovej sociálnej služby. Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu verených subjektov poskytujúce sociálne služby na zabezpečenie služieb pre obec.

2.2. Školstvo

Priaznivý demografický vývoj za posledné roky sa odrazil aj na vytážení predškolských a školských zariadení v obci. V obci je 1 materská škola a 2 základné školy plne organizované: Základná škola, ktorú navštevujú aj žiaci z obcí Skároš a Nižná Myšľa, Špeciálna internátna základná škola pre žiakov s problémami výučby, ktorú navštevujú žiaci aj z obcí Skároš, Nižná Myšľa, Čaňa a Trstené pri Hornáde. V týchto školách je zabezpečené aj stravovanie žiakov vo vlastnej školskej jedálni. Kapacita predškolského aj školských zariadení je postačujúca.

V obci je potenciál rozšíreného vyučovania umeleckých predmetov hudby a tanca. Školské ihriská si vyžadujú zlepšenie vybavenosti pre širšie športové aktivity detí a mládeže.

Materská škola

Pre deti predškolského veku je zabezpečená celodenná starostlivosť. V súčasnosti je predškolská výchova zabezpečená v 2 triedach. V materskej škole pracujú 4 kvalifikované pedagogické zamestnankyne a 1 asistentka, ktoré pripravujú pre deti bohatý edukačný program. Ku kolektívu učiteliek patrí aj 1 prevádzkovú pracovníčku. Materská škola je umiestnená vo vynovenej prestavbe v priestoroch Základnej školy s dostatkom zelene, ideálne pre celodenný

pobyt detí a deti majú zabezpečenú teplú stravu v školskej jedálni. Je tu tiež vytvorené detské ihrisko výhradne pre deti materskej školy.

Materskú školu navštevujú deti vo veku od 3 - do 6 rokov. Počet detí v materskej škole je 44. Zo sociálneho hľadiska existencia pedagogického dozoru v obci kladne vplýva na dospievajúcu mládež.

Základná škola

Budova základnej školy je postavená v roku 1973. Základná škola s celodennou prevádzkou bola odovzdaná do zriaďovateľskej právomoci obce v roku 2002. Oficiálny názov školy je Základná škola Ždaňa, Jarmočná 96. Výchovnovzdelávací proces prebieha podľa platných učebných osnov a štandardov jednotlivých predmetov podľa základného variantu a štátneho vzdelávacieho programu ISCED1 primárne vzdelanie. Prevádzka školy je jednozmenná, popoludní prebieha výchovno-vzdelávacia činnosť v oddelení ŠKD, záujmová činnosť a organizované aktivity rôzneho charakteru. Žiaci majú na výber okrem 18 krúžkov aj 2 oddelenia školskej družiny. Anglický jazyk sa vyučuje od 3. roč. povinne s možnosťou navštevovať krúžok od 1. ročníka,. Nemčina je v ponuke iba v 8. ročníku ruština v 7.-9. ročníku. Žiaci majú zabezpečenú teplú stravu zo Školskej jedálne. Škola využíva internet (WIFI) a informačné a komunikačné technológie. Škola vlastní moderné didaktické prostriedky v primeranom množstve. Didaktické prostriedky sa využívajú denne, ich používanie zvyšuje kvalitu vzdelávania svojou názornosťou, ale aj faktorom motivácie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie finančných prostriedkov na zvýšenie kvality výchovy, čo sa odzrkadľuje na úspešnosti žiakov na rôznych súťažiach a olympiádach.

Niektoré triedy sú vybavené výškovo nastaviteľnými školskými lavicami a stoličkami. Priestory spĺňajú potrebné normy, nespĺňajú však podmienku bezbariérovosti (pre žiakov s obmedzenou schopnosťou pohybu). V prípade potreby by to však vzhľadom na široké schodisko bola riešiteľná situácia. Vstup do školy po prestavbe vyhovuje.

Školu navštevujú aj žiaci zo susedných obcí Skároš a Nižná Myšľa. Základná škola má 11 tried. Počet žiakov v základnej škole je 231, 17 učiteľov, 4 pedagogické asistentky, 3 odborní zamestnanci, 2 zamestnanci ŠKD a 12 nepedagogických zamestnancov.

Súčasťou školy je školský klub detí v ktorom je zapísaných 40 detí v dvoch oddeleniach. Pracovný úväzok vychovávateľov je 1,7. Zabezpečuje činnosť detí vo voľnom čase, po ukončení vyučovacieho procesu.

Pri základnej škole je zriadené centrum voľného času, kde v 10 krúžkoch bolo zapísaných 87 žiakov.

Spojená škola internátna Ždaňa

V medzinárodne uznávaných dokumentoch / Deklarácia práv dieťaťa, Listina ľudských práv a slobôd/ sú jasne formulované princípy, z ktorých okrem iného vyplýva, že každý národ je zodpovedný za to, aby sa jeho školský systém postaral o deti postihnuté v takej miere a úplnosti ako o deti ostatné. Špeciálna základná škola internátna bola zriadená v roku 1961 v budove kaštieľa v Skároši. Riaditeľom školy a zároveň učiteľom novozriadenej OŠI / vtedy ešte Osobitná škola internátna/ sa stal p. Jozef Gajdoš.

Kvantitatívny nárast žiakov bolo badať už v školskom roku 1963/1964. Škola sa stala trojtriednou a navštevovalo ju 41 žiakov. O výchovu sa starali 4 vychovávateľky. Žiaci pracovali v rôznych krúžkoch. V šk. roku 1973/74 pribudla ďalšia trieda, do školy nastúpilo 41 žiakov, 38 z nich bolo ubytovaných na internáte. Roky 1973 až 1980 boli rokmi postupného kvantitatívneho a kvalitatívneho rastu školy. Narástol počet žiakov, tried, pedagogických pracovníkov. Škola však začala pociťovať nedostatok kapacitne nedostačujúcich priestorov zastaralej budovy. Jediným možným riešením bola rekonštrukcia budovy starej ZŠ v Ždani.

V rokoch 1981 až 1986 vzrástol počet tried aj počet žiakov najmä rómskeho pôvodu, zlepšila sa kvalifikačná štruktúra učiteľov z hľadiska špeciálnej pedagogiky a vzrástol záujem odborníkov pracovať v tejto sfére. Došlo aj k zmene v riadení, v r. 1986 sa riaditeľom školy stal Július Janáčík, v roku 1988 Dr. Milan Choma a od 1. 9. 1989 sa riaditeľom školy stal PaedDr. Pavol Čičvák, ktorý ju vedie aj dnes.

Z dôvodu neustáleho zvyšovania počtu detí vyžadujúcich si zvláštnu starostlivosť vznikli v tomto období nové triedy v Čani, škola získala pre svoje alokované pracovisko priestory bývalej materskej školy a 1. 9. 2013 bolo zriadené EP Čaňa.

Pri ŠZŠI Ždaňa bolo v roku 2002 zriadené Centrum špeciálno – pedagogického poradenstva 1. september 2006 sa viaže na tejto škole so zriadením Praktickej školy internátnej, ktorá v prvom roku vzniku mala 1 triedu s 10 žiakmi. 23. mája 2011 bola zriadená Špeciálna materská škola internátna a v roku 2015 otvorilo svoje brány aj elokované pracovisko na Bukovci so ŠMŠI „Štvorlístok“, školskou jedálňou a školským internátom, ako súčasťami školy.

V škole (Ždaňa, Čaňa, Bukovec) je zamestnaných 54 zamestnancov. Sú to učelia, pedagogický asistenti, vychovávateľa, zamestnanci centra špeciálno-pedagogického poradenstva, pracovníci školskej jedálne a správni zamestnanci. V Ždani je 13 tried z toho je 1 trieda materská škola s počtom 5 detí, 1 praktická trieda s počtom žiakov 10 a v základnej škole je 13 tried s počtom žiakov 91. V Čani v základnej škole je 36 žiakov v štyroch triedach a v Bukovci v materskej škole 16 detí v dvoch triedach.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo prináša riziko vyššej nezamestnanosti. Naopak vyššie vzdelanie obyvateľov prináša vyššie využitie ekonomického potenciálu obce.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov v obci Ždaňa je silne ovplyvnená blízkosťou krajského mesta aj blízkosťou významných zamestnávateľov v oblasti strojárstva a hutníctva. V obci celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku so stredným odborným vzdelaním s maturitou, absolventi gymnázií, trochu menej početná je skupina obyvateľov s učňovským vzdelaním bez maturity. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným potrebám regiónu. Najviac vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je v technických odboroch, v strojárstve a hutníctve, druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia s humanitným vzdelaním univerzitného smeru.

Zo vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce vyplýva, že najväčší podiel majú obyvatelia so vzdelaním v oblasti strojárstva, služieb, obchodu, priemyselnej výroby, najmenší podiel obyvateľov je v poľnohospodárstve. Záujem obyvateľov vzdelávať sa prioritne v týchto odvetviach zodpovedá aj pracovným možnostiam a ponuke trhu práce v regióne a jeho blízkom okolí.

2.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

V obci je dostupný predaj základných potravín a rozličného tovaru. Sortiment predaja v obchodoch je postačujúci, za ďalším tovarom a službami obyvatelia dochádzajú do susednej obce Čaňa, prípadne do Košíc. Drobných miestnych podnikateľov, ktorí by prevádzkovali ďalšie predajné služby a rozšírili by sortiment predaja v obci ohrozujú veľké nákupné centrá v Košiciach. V obci sa nachádza reštaurácia, pizzeria, bar aj pohostinstvo. Nachádza sa tu tiež kaderníctvo a wellness – Zen Beauty Spa, v ktorom sú sauny, vírivka. Obyvatelia obce nemajú k dispozícii bankomat žiadnej banky, pošta je však vybavená poštomatom na výber hotovosti z ktorejkoľvek banky.

V obci sa tiež nachádzajú boxy na prevzatie zásielok, a to Z-Box(Packeta) a Balikomat. Podrobný prehľad ponuky občianskej vybavenosti je uvedený v tabuľke.

	Obec Ždaňa
Potraviny (potraviny spojené so zmiešaným tovarom)	3
Predajňa ovocia-zeleniny	0
Predajňa textilu	2
Predajňa s obuvou	0
Lekáreň	1
Oprava obuvi	0
Oprava áut	0
Cukráreň	0
Pohostinstvo a reštaurácia	4
Kaderníctvo	1
Kozmetika, manikúra a pedikúra	0
Wellness	1
BalikovoBox	2

Odpadové hospodárstvo

Obec od roku 1995 zabezpečuje za výhodných podmienok pre obyvateľov triedený zber odpadu. V obci je separovaný zber pre komodity papier, plasty a sklo, odvoz odpadu pravidelne zabezpečuje spoločnosť KOSIT. V obci sa nenachádza kompostovisko pre biologicky rozložiteľný odpad, výstavbu a prevádzku takého kompostoviska obec v mikroregióne podporí. Obec zabezpečila pre svojich obyvateľov kompostéry do každej domácnosti. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je však potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na možný vznik malých nepovolených skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne enviromentálne záťaž.

Zdravotníctvo, šport a kultúra

Zdravotnú starostlivosť pre našich občanov poskytuje od 01.11.2022 MUDr. Ľubuša Kráľová, Všeobecný lekár pre dospelých, Lipová 23, 044 11 Ždaňa v novom pôsobisku v obci Čaňa. V obci máme lekáreň. Za ďalšími zdravotnými ambulanciami a špecialistami dochádzajú obyvratelia obce do Košíc. Najbližšia nemocnica, pohotovostná služba a rýchla zdravotnícka pomoc je pre obec v Košiciach. Pre svojich seniorov obec zabezpečuje rozvoz stravy. Terénna opatrovateľská služba či ďalšie zariadenie pre seniorov s celodennou, alebo stálou starostlivosťou v obci zatiaľ nie je vybudované. V obci sa nachádza detský domov pre 10 chovancov. V rámci služieb občanom má obec vybudovaný Dom nádeje.

Priestory bývalej Materskej školy na Lúčnej ulici v Ždani prenajíma občianske združenie Pod Lipami Ždaňa. Cieľom združenia je vzdelávanie a podpora vzdelávania a osobného rozvoja členov komunity ako aj spájanie a združovanie obyvateľov, s cieľom pracovať spoločne na zlepšení kvality života v obci Ždaňa. Plánujú organizovanie krúžkov a záujmových aktivít pre deti, mládež, dospelých a dôchodcov, usporadúvanie vzdelávacích krúžkov, workshopov a prednášok, organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí, realizovanie výletov a exkurzií, poskytovanie priestorov na stretnutia a aktivity členov komunity, rozvoj športu a podpora športových podujatí, zapájanie sa do projektov a čerpanie grantov, a mnoho ďalších aktivít na základe stanov združenia.

Tieto priestory taktiež využíva Základná organizácia Jednota dôchodcov Slovenska Ždaňa, ktorá tam organizuje pravidelné stretnutia svojich členov a rôzne športové súťaže.

V obci pracuje Slovenský zväz záhradkárov, základná organizácia o.j.z. v Ždani, ktorá oproti mnohým iným akciám (vysádzanie Líp, čistenie okolia Hornádu, cintorína ...) má pravidelne koncom septembra výstavu vypestovaného ovocia a zeleniny, ktorej súčasťou je aj súťaž o najkrajšie jablko, kolekciu alebo exponát, ktorého sa zúčastňujú okrem obyvateľov obce aj všetky naše školy: Materská škola, Základná škola a Spojená škola internátna.

Obidve tieto organizácie tiež realizujú rôzne výlety pre svojich členov.

Všetky tieto organizácie sú finančne podporované z rozpočtu obce.

Na organizovanie spoločenských a kultúrnych akcií obec využíva svoje modernizované centrum a kultúrny dom, kde sa nachádzajú aj priestory pre ďalšie možnosti aktivít. Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je viac-menej tradičného charakteru. V kultúre

prevažujú tanečné zábavy, Ždanianský jarmok, Deň matiek, Juniáles, Vianočná akadémia, Vianočné trhy a príležitostné vystúpenia umelcov.

V obci funguje klub Telovýchovná jednota Hornád Ždaňa, v ktorej pôsobia: futbalový klub A mužstva, žiakov a prípravky, Hokejový klub, Volejbalový klub, Nohejbalový klub a Box klub Ždaňa. Konajú sa tu športové víkendy a futbalové turnaje, nohejbalové turnaje, volejbalové zápasy, súťaže v boxe a ľadová plocha sa využíva na hokej a karneval na ľade. Aj napriek týmto aktivitám občanom chýbajú častejšie športové podujatia pre deti a rodiny. V obci nechýba multifunkčné ihrisko, futbalové ihrisko je vybavené šatňami a ďalším sociálnym zariadením.

V rámci spoločenského a športového vyžitia majú občania k dispozícii moderne rekonštruované centrum obce a oddychovú zónu a Terasu pri obecnom úrade.

Športovci môžu využiť Pumptrackové ihrisko v centre obce. Deti majú na výber niekoľko detských ihrísk, a to v centre obce, v areály základnej školy a v priestoroch Futbalového ihriska a tiež je vytvorené detské ihrisko v areály Materskej školy, ktoré je určené výhradne len pre deti navštevujúce MŠ. Naše deti a mládež môže tiež využiť športovo oddychovú zónu v areály ZŠ, v ktorej sa nachádza aj dopravné ihrisko.

Koncom roka 2024 bolo rozšírené detské ihrisko v parku pri obecnom úrade v rámci projektu z dotácie MPSVR SR – Ihrisko pre každé dieťa, ktorého cieľom je ponúknuť deťom a rodičom bezpečný priestor pre hru deti a zároveň podporiť ich fantáziu a priestorovú predstavivosť. Prvky ihriska majú deťom poskytnúť podnety pre aktívnu a kreatívnu hru.

V roku 2024 bol spustený projekt, ktorý podporil Európsky fond regionálneho rozvoja prostredníctvom Programu spolupráce Interreg V-A SR – Maďarsko. Ide o samoobslužné požičovne kajakov na Hornáde. Splavovanie je možné z Veľkej Lodiny cez Kysak, Trebejov, Kostolany nad Hornádom a Ždaňu - Trstené pri Hornáde, Milhost' a Hidasnémeti, pričom nastúpiť je možné z ľubovoľného móla, a teda nemusí sa preplaviť celý úsek. Službu si môžu záujemcovia objednať cez aplikáciu kajak.app.

Pre milovníkov turistky a bicyklovania sú vytvorené vhodné turistické chodníky a cyklotrasy. Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami musia občania dochádzať do Košíc.

2.4. Nezamestnanosť

Obec Ždaňa sa nachádza v blízkosti U. S. Steel - najväčšieho zamestnávateľa v regióne, v blízkosti priemyselného parku v Kechneci aj v blízkosti krajského mesta Košice. Väčšina obyvateľov obce Ždaňa práve tu nachádza svoje uplatnenie a prácu. Nemálo obyvateľov však má prácu aj priamo v obci – v základných školách aj v materskej škole, kde sa uplatnia pedagogickí aj nepedagogickí zamestnanci. Dochádzanie obyvateľov za prácou do vzdialených regiónov či do zahraničia v pravidelných turnusoch nie je v obci preto výrazné.

Napriek viacerým významným, zamestnávateľom má obec aj istý počet nezamestnaných, ktorých počet v posledných rokoch kolíše, až mierne klesá. Obec zamestnáva na aktivačných prácach 7 a na dobrovoľníckej práci 5 uchádzačov o zamestnanie.

Tabuľka: Základná charakteristika vývoja nezamestnanosti

Obdobie	spolu	z toho ženy	do 19 r.	20-24 r.	25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	nad 50 r.
k 31.12.2008	90	45	0	13	8	12	11	12	9	25
k 31.12.2009	110	44	3	17	13	10	17	12	11	27
k 31.12.2010	94	46	4	7	15	12	13	11	12	20
k 31.12.2011	109	57	5	13	14	11	15	15	9	27
k 31.12.2012	127	58	7	16	23	10	11	14	14	32
k 31.12.2013	100	46	3	12	15	13	9	9	11	28
k 31.12.2014	91	44	2	13	10	13	9	9	10	25
k 31.12.2015	91	35	6	6	9	15	10	9	8	28
k 31.12.2016	82	35	1	11	9	8	9	7	9	28
k 31.12.2017	62	32	3	7	5	4	10	8	7	18
k 31.12.2018	48	28	1	4	4	6	6	7	8	12
k 31.12.2019	57	30	1	4	7	6	5	8	6	20
k 31.12.2020	63	30	0	7	8	6	8	6	7	21
k 31.12.2021	53	30	0	6	6	4	9	6	3	19
k 31.12.2022	41	30	0	5	4	2	8	6	4	12
K 31.12.2023	42	25	2	1	4	4	5	7	5	14
K 31.12.2024	46	22	2	8	3	5	4	5	6	13

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí. Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzač o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné

zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Východiskom k spracovaniu analýzy stavu poskytovaných sociálnych služieb boli dostupné údaje v územnom obvode obce, získané osobným, telefonickým a elektronickým kontaktom s poskytovateľmi sociálnych služieb od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Sociálna služba môže byť poskytovaná ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava. V zmysle zákona o sociálnych službách má poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom prostredí klienta prednosť pred pobytovou formou. Z uvedeného dôvodu sa kladie a aj v budúcnosti bude klásť dôraz na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb, čo je aj v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na obdobie rokov 2021 – 2030. Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce.

Sociálne služby podľa druhu sú:

- Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach,
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi,
- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku,
- Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií,
- Podporné služby,
- Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

V obci neexistuje zariadenie sociálnych služieb, v ktorom je možné zabezpečiť sociálnu službu odkázaným. Najbližšie zariadenie s pobytovou formou sa nachádza v Bidovciach, a v Košiciach, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení. V prípade potreby obec Ždaňa poskytuje opatrovateľskú službu. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. Koordinácia sociálnej služby pre obec je zabezpečená externe s obcou Valaliky. Posúdenia problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity už od 1.9.2025 zabezpečuje v plnej miere Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR – oddelenie kompenzácií. Poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci ako aj na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu poskytnú zamestnanci obecného úradu Ždaňa.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenie sociálneho zariadenia sociálnych služieb (ideálne kombinovaného s viacerými druhmi sociálnych služieb) pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci ako aj v regióne. Preto obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu. Vhodnou alternatívou do budúcnosti môže byť permanentné poskytovanie opatrovateľskej služby. Treba preskúmať možnosti a potrebu poskytovania ambulantnej sociálnej služby v Komunitnom centre spojené so sociálnymi službami krízovej intervencie, so

zreteľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí alebo v komunite, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny. Vzhľadom k veľkosti obce treba preskúmať možnosť a potrebu poskytovania pobytovej sociálnej služby.

Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu verejných a neverejných subjektov poskytujúce sociálne služby na zabezpečenie služieb pre obec.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- nezabúdame na starších občanov pri ich životných jubileách (narodeniny)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným
- v prípade potreby zabezpečenie terénnej opatrovateľskej služby
- zabezpečenie stravovania pre dôchodcov, invalidných dôchodcov a ŤZP občanov
- zabezpečenie prepravnej služby v spolupráci so Slovenským červeným krížom.

Prepravná služba SČK – Sociálny taxík je určená pre zabezpečenie pomoci a skvalitnenie života odkázaných skupín obyvateľstva. Cieľová skupina, pre ktorú je služba určená:

- seniori nad 62 rokov
- osoby ZŤP a ich sprievodca, vrátane vozičkárov
- rodičia s maloletými deťmi
- občania s nepriaznivým zdravotným stavom

Táto služba sa objednáva telefonicky, najneskôr 1 deň vopred. Možno ju využiť v pondelok až piatok v čase od 7.00 hod. – 15.00 hod. Služi na prepravu do zdravotníckych zariadení, na prepravu do sociálnych zariadení, na prepravu do úradov a iných inštitúcií (obecný úrad, súdy, notár, sociálne poisťovne a iné) a tiež na pohreby, k vlaku, na spoločenské podujatia, návštevy príbuzných a pod.

Táto služba je z časti uhrádzaná obcou Ždaňa a časť si musí každý klient zaplatiť podľa cenníka, ktorý je uvedený na stránke Slovenského červeného kríža http://kosiceokolie.redcross.sk/prepravna_sluzba_sck.

Obec v prípade potreby podporuje:

- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými poskytovateľmi pre potreby obce.

3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov v obci má trvale stúpajúcu tendenciu. Tento vývoj môže z dlhodobého hľadiska pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb.

Veková štruktúra, ktorá v je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Sociálne znevýhodnené skupiny v obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
- c) deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- d) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- e) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

SENIORI

Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc
- osamelí seniori so zdravotnými problémami
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba miestna legislatíva
- chýba pobytová služba

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárast v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Podľa Tabuľky: „Zastúpenie vekových kategórií v obci a index starnutia“ občania nad 65 rokov tvoria vyše 16,30 % z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že ide o pomerne veľkú skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že podiel ľudí poproduktívneho veku v každom roku rastie.

Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať 5 – 7 obyvateľov a umiestnenie v sociálnom zariadení sa tiež zvyšuje.

Obec by v prípade potreby vytvárala technické a materiálne podmienky na činnosť organizácie seniorov – Jednota dôchodcov Slovenska z obce, ktorá by mohla organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Svojou aktivitou by mohla inšpirovať aj mladšiu generáciu v obci.

Terénna opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v obci pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby v súčasnosti je v prevádzke, vrátane registrácie na VÚC. Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja, obcou Ždaňa.

Stravovanie pre dôchodcov

Stravovanie pre občanov nad 65 rokov, invalidných dôchodcov a držiteľov preukazu ŤZP v obci Ždaňa upravuje VZN č. 54/2017 §9a, kde občan s trvalým pobytom v obci Ždaňa a ktorý žije v samostatnej domácnosti môže požiadať o obedy za zvýhodnených podmienok. Obec zabezpečuje aj rozvoz obedov do domácnosti.

Bezbariérovosť v obci je riešená čiastočne. Obec dopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľov obce umiestnených v sociálnych zariadeniach podľa požiadaviek zariadení.

Je potrebné vypracovať a vyriešiť nasledovné :

VZN o poskytovaní sociálnych služieb v územnom obvode obce.

V prípade potreby zabezpečiť opatrovateľskú službu.

V prípade potreby zabezpečiť pobytovú sociálnu službu.

Podporovať zabezpečenie potreby poskytovania ambulantnej sociálnej služby v dennom stacionári, zariadení sociálnych služieb, špecializovaných zariadení, vrátane zdravotníckych úkonov, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, prípadne hospici na území obce.

V prípade potreby zabezpečiť stravovanie pre vytypované skupiny obyvateľov.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

Priebežne monitorovať potreby seniorov (1x ročne prieskum).

NEZAMESTNANÍ A ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti - agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi, ÚPSVaR

V spolupráci s ÚPSVaR Košice-okolie obec v prípade potreby organizuje verejnoprospešné práce - menšie obecné služby. Vo väčšine prípadov by sa jednalo o najodkázanejšie skupiny občanov. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Zároveň obec podľa zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení má možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stávajú neuplatniteľnými na trhu práce. Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Podprogram Aktivačné služby – Malé obecné služby sa týkajú aktivít v obci, údržby verejných priestranstiev, obecných budov, zberu separovaného odpadu v obci, prostredníctvom nezamestnaných občanov pracujúcich v obci v rámci aktivačných prác a zamestnaných v spolupráci s úradom práce. Momentálne táto činnosť na základe § 10 a 12 je v prevádzke s 11 obyvateľmi. Na dobrovoľných službách sa nezúčastní nikto z obyvateľov obce. Financie v prípade potreby sú zabezpečené z ÚPSVaR Košice. Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov tak, aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z.z..

Je potrebné vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Pomoc pri rekvalifikácii dlhodobo nezamestnaných.

DETI, MLÁDEŽ A RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín majú stravovacie problémy
- nevhodné trávenie voľného času
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- chýba miestna legislatíva

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, ihrisko a príroda okolo obce. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na úrovni. Hlavnou úlohou kultúrneho centra v obci Ždaňa je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva. Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu Ždaňa so školami kde chodia deti do škôl. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, rôzne slávnosti.... Sú pre nich organizované - fašiangový karneval, Deň detí, Mikuláš, Detský Silvester ... V spolupráci s Farským úradom Čaňa, filiálka Ždaňa sa každý rok v lete organizuje denný tábor „Vypni telku, zapni seba“ a týždenný pobytový tábor v spolupráci s n.o. Medený odkvap.

V obci Ždaňa sa nachádza Satelit Detského domova Košická Nová Ves. Je to Domček na Lipovej ul. 287 s kapacitou 10 detí. Detský domov je prostredie utvorené a usporiadané na účely vykonávania rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia a o uložení výchovného opatrenia.

Deti so svojimi vychovávateľmi v samostatnej skupine rodinného domu hospodária, vykonávajú nákupy potravín, pripravujú si jedlo, vykonávajú bežné domáce práce tak, ako je to v bežnej rodine.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené prostredníctvom ÚPSVaR. V súčasnosti sa poskytuje 122 deťom v Základnej škole v Ždani, 11 deťom v Materskej škole v Ždani a 89 deťom v Spojenej škole internátnej dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením. Výška podpory je 1,40 € na stravu denne pre predškôľakov, 2,10 € prvý stupeň ZŠ a 2,30 € pre druhý stupeň ZŠ. Celková podpora je viac ako 80 000 € ročne.

Obec nemá vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa.

Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka sú najlepší žiaci odmenení vecnými darmi v škole.

Sociálne služby vo vzťahu k predmetnej cieľovej skupine je potrebné prioritne orientovať na ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí.

Ohrozená rodina - rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú.

Najčastejšie ide o:

- neadekvátne rodičovské postoje, hodnoty, vzory a zručnosti
- strata bývania, resp. rodina žije len v sociálnej ubytovni a nedisponuje priestormi vhodnými na bývanie
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok (najmä ako prostriedok na odbúranie stresu)
- náhle životné zmeny alebo iné stresové situácie
- upadanie prostredia, v ktorom rodina žije
- chudoba, sociálne vylúčenie

Pri ohrozenej rodine sa nemuselo nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny. Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu. Obec momentálne nemá deti umiestnené v náhradnej rodinnej starostlivosti, reedukačnom zariadení.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí.

Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

V zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné sa zaoberať predchádzaním patologických javov. Úlohou obce je ochrana detí pred týraním, zneužívaním a zanedbaním výchovy a výživy zo strany rodičov.

S nárastom počtu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie aj záujem rodičov integrovať svoje deti do bežných škôl a pre uľahčenie tohto procesu využívať aj podporu asistenta na vyučovaní. Z výsledkov prieskumu, ktorý uskutočnilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) v roku 2015 vyplynulo, že učitelia i riaditelia škôl vidia najväčší prínos asistenta učiteľa v tom, že individuálnym prístupom pomáha v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu žiakom, ktorí majú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Tým pádom môžu byť aj žiaci s takýmito potrebami integrovaní do bežnej školy a môžu sa vzdelávať v hlavnom prúde vzdelávacieho procesu.

Asistent učiteľa s pomocou špeciálneho pedagóga a školského psychológa pomáha skvalitňovať vyučovací proces žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním. V súčasnosti vo výchovno-vzdelávacom procese integrácia detí a žiakov z obce Ždaňa prebieha s pomocou asistenta učiteľa pre deti so zdravotným znevýhodnením a zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Je potrebné vypracovať a schváliť:

Zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa.

VZN, ktoré určuje poskytovanie finančných príspevkov obcou na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie, kde chodia deti z obce Ždane, na potrebu asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním.

V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na zabezpečenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením

V prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi. Priebežne monitorovať potreby rodín v riziku sociálneho vylúčenia (1x ročne prieskum).

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z kritériálneho hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania.

Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti. V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V obci nie je registrovaná miestna organizácia postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých by bolo vhodné riešiť potreby zdravotne postihnutých osôb s miestnou organizáciou v obci.

Obec prispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci sú upravené VZN 54/20017.

Je potrebné vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Preskúmať možnosť a potrebu založenia miestnej organizácie zdravotne postihnutých osôb.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

Priebežne monitorovať potreby zdravotne postihnutých (1x ročne prieskum).

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- informácie o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole
- pasivita občanov riešiť veci verejné
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- občanov bez prístrešia
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví
- závislí občania
- rómska komunita

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategóriách len odhadnúť. Kategória, ktorá je z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov, si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Ich sociálnu situáciu už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách.

Je potrebné zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Počet osôb sociálne odkázaných v obci a dôchodcov s nízkymi príjmami je okolo 150, pre ktorých obec zabezpečila potravinovú pomoc. V súčasnosti pomoc dostali 24 obyvatelia.

Pre Rómsku komunitu v obci nie je vybudované Komunitné centrum /KC/.

Úlohou komunitného centra je účinne pomáhať sociálne slabším a neprispôsobivým občanom, osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote.

Charakteristika opatrenia pre marginalizovanú rómsku komunitu /MRK/:

- Vysoký počet nezamestnaných z radov MRK
- Vysoká miera odkázanosti na dávku v hmotnej núdzi u MRK
- Absencia pracovných a hygienických návykov
- Neefektívne využívanie voľného času v MRK

Uvedené skutočnosti poukazujú na potrebu venovať sa MRK systematicky a cielene - v rámci Komunitného centra v obci (v súlade s § 33 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách).

Zriadením KC by vznikol priestor na poskytovanie sociálnej pomoci počas dňa fyzickým osobám alebo rodinám, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, majú obmedzenú schopnosť sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky a spôsob života. V Komunitnom centre by vznikol priestor aj na:

- poskytovanie sociálneho poradenstva,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- preventívnu a osvetovú činnosť
- záujmovú činnosť
- poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi

Prostredníctvom Implementačnej agentúry obec prevádzkuje terénnu sociálnu prácu s 1 pracovníkom. Od zahájenia činnosti obec pozoruje pozitívne zmeny vo vzdelanostnej úrovni MRK a vo využití voľného času detí, mládeže ako aj dospelých. Kvôli týmto skutočnostiam by bolo vhodné zabezpečiť permanentné poskytovanie sociálnej služby v komunitnom centre spojené so sociálnymi službami krízovej intervencie a s podpornými sociálnymi službami.

Je potrebné vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Preskúmať možnosť a potrebu vytvorenia komunitného centra spojené so sociálnymi službami krízovej intervencie a s podpornými sociálnymi službami.

V prípade aktuálnosti vybaviť potravinovú pomoc pre sociálne odkázaných a dôchodcom s nízkymi príjmami.

Priebežne monitorovať potreby obyvateľov sociálne odkázaných (1x ročne prieskum).

4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Ždaňa v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov v kategórii predproduktívneho veku len v prípade celkového nárastu počtu obyvateľstva. Je potrebné počítať s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. V súčasnosti je potrebné zabezpečiť sociálne služby aj pre MRK.

Štatistické údaje nám ukazujú, že podiel ľudí v poproduktívnom veku v každom roku rastie, ale rastie aj podiel predproduktívnych. Z toho vyplýva, že jedine nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny môže udržiavať index starnutia/IS/ v želaných medziach.

Keď porovnáme podiel rómskeho obyvateľstva v obci za posledné roky, tak vidíme kolísavosť podielu s miernym navýšením.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a) poskytovania sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b) nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c) dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d) terénnej sociálnej služby
- rozšírenie bytovej výstavby - podpora opráv existujúcich bydlí,
- vyriešiť bezbariérovosť v obci
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v špecializovanom zariadení, vrátane zdravotníckych služieb
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v dennom stacionári
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v hospici
- vypracovať a schváliť chýbajúcu miestnu legislatívu v oblasti sociálnych služieb
- zabezpečiť možnosť stravovania odkázaných osôb
- zabezpečenie opatrovateľskej služby
- zabezpečenie vykonávania prepravnej služby
- podpora výstavby kombinovaného zariadenia sociálnych služieb rodinného typu s kapacitou max 30 miest pre potreby občanov obce a príslušných obcí v regióne
- v prípade potreby zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb potrebných pre obec s verejným poskytovateľom
- v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenie vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením alebo zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním
- v prípade potreby zabezpečiť dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením

- zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb pre MRK – Sociálna služba krízovej intervencie a vytvorenie Komunitného centra.

4.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- ❖ právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- ❖ záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti
- ❖ vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- ❖ pokoj vidieckeho prostredia
- ❖ blízkosť turisticky atraktívneho miesta
- ❖ existencia pedagogického dozoru v obci
- ❖ dobrá spolupráca obecného úradu so školami, kde chodia deti do škôl
- ❖ existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity
- ❖ udržiavané staré zvyky a tradície obce
- ❖ aktívne spoločenské organizácie
- ❖ relatívne nízka nezamestnanosť
- ❖ sociálne služby krízovej intervencie
- ❖ priaznivý index starnutia

Slabé stránky:

- ❖ nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- ❖ nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- ❖ nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- ❖ migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- ❖ nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- ❖ migrácia mladej generácie
- ❖ nedostatočný pedagogický dozor v obci
- ❖ nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- ❖ chýba miestna legislatíva
- ❖ nárast počtu seniorov
- ❖ chýba zdravotná infraštruktúra
- ❖ chýba komisia pre veci sociálne
- ❖ chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb
- ❖ chýba miestna organizácia zdravotne postihnutých a seniorov

Príležitosti:

- ❖ zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- ❖ cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- ❖ rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- ❖ rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- ❖ práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- ❖ podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- ❖ vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- ❖ preventívne programy pre občanov so závislosťami
- ❖ v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi
- ❖ v prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni
- ❖ v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním.

Ohrozenia:

- ❖ z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- ❖ možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- ❖ nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- ❖ nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- ❖ nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.
- ❖ postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- ❖ nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby
- ❖ neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít
- ❖ hospodárska kríza
- ❖ zvyšovanie segregácie a chudoby

Z vyhodnotenia pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenia slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti ...

5. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v obci, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb.

5.1. Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Ždaňa

Priorita č. 1	<i>Opatrovateľská služba, Terénna služba, Ambulantná služba</i>	
<i>AKTIVITY</i>	➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov. ➤ Posilniť existujúce a podporovať vznik nových ambulantných a terénnych sociálnych služieb pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím ➤ Skvalitniť poskytovanie existujúcich sociálnych služieb ➤ Podporovať aktívne využívanie voľného času zdravotne postihnutých a seniorov	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025-2030
REALIZATOR		ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ Košický samosprávny kraj ➤ Registrovaný subjekt		referent sociálne práce

Priorita č. 2	<i>Sociálna služba v zariadení</i>	
<i>AKTIVITY</i>	➤ Zabezpečenie pobytovej sociálnej služby v registrovanom zariadení VÚC ➤ Podporiť vznik nových zariadení poskytujúcich sociálne služby pre seniorov a ŤZP v obci Ždaňa a to: ▪ Zariadenie pre seniorov ▪ Zariadenie opatrovateľskej služby ▪ Domov sociálnych služieb ▪ Špecializovaná zariadenie ▪ Denní stacionár ▪ Hospic	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025-2030
REALIZATOR		ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ Košický samosprávny kraj ➤ MPSVR SR ➤ Právnické osoby, združenia, investori-registrovaný subjekt		starosta obce referent sociálne práce

Priorita č. 3	Vytvorenie zariadenia sociálnych služieb a poskytovanie sociálnych služieb pre potreby občanov a okolia	
<i>AKTIVITY</i>	➤ Podpora výstavby Kombinovaného zariadenia sociálnych služieb zariadenie pre seniorov, špecializované zariadenie, zariadenie opatrovateľskej služby) s kapacitou 30 miest ➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov s ohľadom na ich zotrvanie v domácom prostredí	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025-2030
REALIZATOR		ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Registrovaný subjekt ➤ Obec Ždaňa ➤ Košický samosprávny kraj		starosta obce referent sociálne práce

Priorita č. 4	Stravovanie starších a odkázaných osôb, vrátane detí a ŤZP	
<i>AKTIVITY</i>	➤ Zabezpečenie možnosti stravovania ➤ Zabezpečenie finančnej podpory stravovania ➤ Zabezpečenie potravinovej pomoci	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025 - 2030
REALIZATOR		ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ Registrovaný subjekt ➤ ÚPSVaR Košice okolie		referent sociálne práce

Priorita č. 5	Integrácia detí vo výchovno-vzdelávacom procese	
<i>AKTIVITY</i>	➤ Individuálny prístup pri integrácii detí vo vyučovacom procese so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním ➤ Zabezpečenie asistenta učiteľa ➤ Podporovať rozvoj osvetových a preventívnych programov pre deti, mládež a rodinu ➤ Zabezpečiť služby zamerané na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025 - 2030
REALIZATOR		ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ ZŠ a MŠ		riaditeľka ZŠ a MŠ

Priorita č. 6	Spoločensky neprispôsobivé osoby	
<i>AKTIVITY</i>	➤ Osobitný príjemca dávky ➤ Začlenenie spoločensky neprispôsobivých osôb do spoločenského života	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025 - 2030
REALIZATOR		ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ ÚPSVaR Košice okolie		referent sociálne práce

Priorita č. 7	Nezamestnaní
<i>AKTIVITY</i>	➤ Pracovné návyky ➤ Spolupráca s ÚPSVaR pri hľadaní zamestnania ➤ Pomoc pri rekvalifikácii
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025-2030
REALIZATOR	ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ ÚPSVaR Košice okolie	referent sociálne práce

Priorita č. 8	Udržiavanie bezbarierovosti v obci
<i>AKTIVITY</i>	Predinvestičná fáza: ➤ Udržiavať bezbarierový prístup ku všetkým obecným budovám a podporovať zabezpečenie bezbarierovosti na budovách obchodu a služieb na území obce
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 - 2030
REALIZATOR	ZDROJE FINANCOVANIA
➤ Obec Ždaňa	➤
ZODPOVEDNÁ OSOBA	starosta obce

Priorita č. 9	Legislatíva, Registrácia nových sociálnych služieb
<i>AKTIVITY</i>	➤ Vypracovanie a schválenie VZN a zásady finančnej podpory ➤ Novelizácia ➤ Registrácia sociálnych služieb na VÚC – podľa potreby –Zariadenie pre seniorov, Zariadenie opatrovateľskej služby, Domov sociálnych služieb, Denný stacionár, Opatrovateľská služba...
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025-2030
REALIZATOR	ZODPOVEDNÁ OSOBA
➤ Obec Ždaňa ➤ Košický samosprávny kraj	starosta obce

Priorita č. 10	Vybudovanie cyklotrás
<i>AKTIVITY</i>	➤ Zabezpečenie aktívneho športového vyžitia seniorov a mládeže ➤ Rehabilitácia zdravotne postihnutých ➤ Bezpečný presun obyvateľstva
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025-2030
REALIZATOR	ZDROJE FINANCOVANIA
➤ Obec Ždaňa ➤ Ministerstvo financií a PSVaR ➤ Košický samosprávny kraj ➤ MO zdravotne postihnutých osôb	➤ Dotácie ➤ Vlastné zdroje pre kofinancovanie
ZODPOVEDNÁ OSOBA	starosta obce

Priorita č. 11	Bytová výstavba a podpora obnovy bytového fondu		
AKTIVITY	Predinvestičná fáza: ➤ Vysporiadanie vlastníckych vzťahov ➤ Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie) ➤ Vydanie stavebného povolenia Investičná fáza: ➤ Získanie zdrojov financovania ➤ Verejné obstarávanie podľa zákona č. 25/2006 o ver. Obstarávaní ➤ Realizácia ➤ Kolaudácia Fáza po realizácii: ➤ Kvalitné sociálne prostredie		
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025-2030	
REALIZATOR		ZDROJE FINANCOVANIA	
➤ Obec Ždaňa ➤ Štátny fond ➤ Obyvatelia obce		➤ dotácie ➤ vlastné zdroje	
ZODPOVEDNÁ OSOBA		starosta obce	

Priorita č. 12	Sociálne služby krízovej intervencie		
AKTIVITY	➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov		
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA		2025 - 2030	
REALIZATOR		ZDROJE FINANCOVANIA	
➤ Obec Ždaňa ➤ Registrovaný subjekt ➤ Košický samosprávny kraj		➤ Dotácie ➤ Vlastné zdroje	
ZODPOVEDNÁ OSOBA		referent sociálne práce	

6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Ždaňa úzko participuje na PHSR obce Ždaňa. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohraničené je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2025 – 2030 (podľa komunitného plánu na roky 2025 – 2030). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Ždaňa zodpovedné osoby a časový horizont realizácie podľa aktuálnosti, t.j. ako je to uvedené v predošlej kapitole „Priority rozvoja sociálnych služieb obce...“ v časti „Časový horizont realizácie opatrenia“.

6.1. Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby

Určenie finančných zdrojov z rozpočtu obce, rozpočtu vyššieho územného celku a sociálnej služby na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity.

Obec Ždaňa v súčasnosti neposkytuje a ani nezabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v zariadení. V prípade aktuálnosti časť „Finančné podmienky,“ doplní dodatkom Komunitného plánu sociálnych služieb obce Ždaňa.

7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie. Je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce. Komunitný plán sociálnych služieb obce je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor) a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Ždaňa minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie. Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.

8. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj pri aktualizácii komunitného plánovania.

Účasť pri aktualizácii komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov - preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť
- ústne návrhy občanov - na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb
- po uplynutí plánovaného obdobia.

9. Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce

V súčasnosti obec Ždaňa – IČO 00324973 poskytuje sociálnu službu:

§ 41 Opatrovateľská služba,

Zoznam poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce Ždaňa:

Práve prebiehajú rokovania s neverejnými poskytovateľmi (Arcidiecéznou charitou Košice, ktorá má zámer vybudovať v obci zo štrukturálnych fondov v prípade schválenia projektového zámeru kombinované zariadenie sociálnych služieb rodinného typu s kapacitou 30 miest).

Obec Ždaňa v prípade potreby vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 25, § 35, § 36 a 40 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s komunitným plánom sociálnych služieb obce, ak je to v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite obce Ždaňa.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky ohľadne potrebných služieb v našej komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život. Slúži ku cti obyvateľom obce, že sa snažia plniť vytýčené ciele i v čase hospodárskej krízy, keď prostriedky na ďalší rozvoj obce zo štátneho rozpočtu boli značne obmedzené. Predsudky medzi obyvateľmi v obci nie sú také priepastné, ako to poznáme v iných obciach. Už len preto si zaslúžia pozornosť a podporu štátnych orgánov na zlepšenie životných podmienok tunajších ľudí.

Ždaňa, 14.10.2025

Vypracovala: Mgr. Melánia Deáková

Ing. Ján Kokarda
starosta obce

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve dňa

Prílohy

Dotazník pre občanov obce Ždaňa

Ako dlho žijete v obci Ždaňa?

- ☐ menej ako 5 rokov
- ☐ 5 – 15 rokov
- ☐ 16 – 30 rokov
- ☐ viac ako 30 rokov
- ☐ iné

Na koho sa obrátite v prípade, že by ste potrebovali získať informácie o niektorej forme sociálnych služieb?

- ☐ obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom stretol
- ☐ kontaktujem organizácie, o ktorých viem, že podobné služby poskytujú
- ☐ získam informácie z internetu
- ☐ opýtam sa na úradoch
- ☐ takéto informácie nevyhľadám
- ☐ neviem, doteraz som sa s takou situáciou nestretol/a

Ako by ste postupovali v prípade trvalého postihnutia člena Vašej rodiny?

- ☐ snažil/a by som sa zaistiť starostlivosť sám/sama, príp. využiť pomoc blízkych ľudí
- ☐ využil/a by som služby poskytované v domácom prostredí
- ☐ spoľahol/la by som sa na pomoc inštitúcií
- ☐ iné /vypíšte/
- ☐ neviem

Prosíme, označte všetky služby, ktoré v súčasnej dobe užívate Vy osobne alebo Vám blízka osoba:

- ☐ poradenstvo
- ☐ klub mládeže
- ☐ klub dôchodcov
- ☐ služby pre seniorov – jedáleň, opatrovateľská služba, ZPS ...
- ☐ služby pre osoby so zdravotným postihnutím – denný stacionár, prepravná služba ...
- ☐ sociálna byty
- ☐ iná /vypíšte/
- ☐ bez odpovede

Kto využíva danú službu?

- ☐ senior
- ☐ dieťa so zdravotným postihnutím
- ☐ osoba so zdravotným postihnutím
- ☐ dlhodobo choré dieťa
- ☐ dlhodobo chorý dospelý
- ☐ osoba ohrozená závislosťou
- ☐ človek v nepriaznivej životnej situácii / strata bývania, domáce násilie ...
- ☐ nezamestnaný/á
- ☐ iná odpoveď
- ☐ bez odpovede

Ktoré z nasledujúcich skupín obyvateľov obce si podľa Vás zaslúžia viac pozornosti?

/max. 4 odpovede/

- ☐ rodiny s malými deťmi
- ☐ rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím
- ☐ deti a mládež
- ☐ seniori
- ☐ osoby so zdravotným postihnutím
- ☐ dlhodobo chorý
- ☐ osoby ohrozené závislosťou
- ☐ občania v prechodnej sociálnej kríze
- ☐ neprispôsobiví občania
- ☐ nezamestnaní
- ☐ etnické menšiny
- ☐ iná skupina
- ☐ neviem

Na ktoré oblasti pomoci by sa malo obec v budúcnosti viac zamerať ? /max 3 od./

- ☐ rozvoj služieb poskytovaných v domácnostiach
- ☐ linka dôvery
- ☐ osobná asistencia, opatrovateľská služba
- ☐ služby pre seniorov – jedáleň, ZPS
- ☐ služby pre osoby so zdravotným postihnutím – stacionár, prepravná služba
- ☐ chránené dielne – riešenie zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím
- ☐ starostlivosť o osoby ohrozené závislosťou
- ☐ iné
- ☐ neviem

Štatistické otázky

Aké je zloženie Vašej domácnosti ?

- ☐ jednotliviec
- ☐ jeden rodič s dieťaťom
- ☐ obaja rodičia s dieťaťom
- ☐ viacgeneračná domácnosť
- ☐ manželia bez detí
- ☐ iný typ

Aké je Vaše zamestnanie?

- ☐ zamestnanec
- ☐ študent
- ☐ podnikateľ
- ☐ dôchodca
- ☐ invalidný dôchodca
- ☐ nezamestnaný
- ☐ bez odpovede

Koľko máte rokov?

- ☐ menej ako 25
- ☐ 26 – 35
- ☐ 36 – 45
- ☐ 46 – 55
- ☐ 56 – 65
- ☐ 66 – 75
- ☐ 76 a viac
- ☐ bez odpovede

Aké je Vaše najvyššie dokončené vzdelania?

- ☐ základné
- ☐ stredné
- ☐ stredné s maturitou
- ☐ vyššia odborná škola
- ☐ vysokoškolské
- ☐ bez odpovede

Ako by ste hodnotili životnú úroveň Vašej domácnosti?

- ☐ veľmi dobrá
- ☐ skôr dobrý

- ☐ skôr zlá
- ☐ veľmi zlá
- ☐ bez odpovede

Ste muž alebo žena?

- ☐ muž
- ☐ žena